

SÁMÁNIZMUS — JAVASOK ÉS PAPOK

AVALLÁSI szokások fejlődési iránya a kiengeszteléstől, a bajok elkerülésétől, az elűzésétől, a kényszerítéstől, a megbékítéstől és a lecsendesítéstől az áldozás, a vezeklés és a megváltás felé mutatott. A vallási szertartás eljárása a fejlődés során a kezdetleges tiszteleti formáktól a bűvtárgyakon át a varázslásig és a csodákig jutott; és ahogy a szertartás az embernek az anyagit meghaladó területekről alkotott egyre összetettebb fogalmára válaszul egyre bonyolultabbá vált, elkerülhetetlenül a javasok, sámánok és papok irányítása alá került.

² Az ősember az egyre fejlettebb felfogásaiban a szellemvilágot végül úgy tekintette, mint amely nem válaszol a közönséges halandónak. Csakis kivételes emberek voltak képesek rávenni az isteneket arra, hogy meghallgassák a szavukat; a szellemek csak a kivételes férfiakat és nőket hajlandók meghallgatni. A vallás ezzel egy új szakaszba lép, egy olyan szakaszba, ahol fokozatosan másodkézből valóvá válik; mindig egy javas ember, egy sámán vagy egy pap áll a hívő és az imádat tárgya között. És ma a szervezett vallási hit legtöbb urantiai rendszere ezen az evolúciós fejlődési fokon lép tovább.

³ Az evolúciós vallás egy egyszerű és rendkívül erős félelemből születik, abból a félelemből, mely előnti az emberi elmét, amikor az az ismeretlennel, a megmagyarázhatatlannal és a felfoghatatlannal kerül szembe. A vallás végül eljut a mindenható szeretet mélységesen egyszerű felismeréséhez, ahhoz a szeretethez, mely ellenállhatatlanul söpör végig az emberi lelken, amikor az végre megérti, hogy az Egyetemes Atya végtelen rokonszenvvel viseltetik a világegyetem fiai iránt. De a vallásfejlődés kezdete és betetőzése között ott vannak a sámánok hosszú korszakai, akik közvetítőkként, tolmácsokként és közbenjárókként állnak az ember és az Isten között.

1. AZ ELSŐ SÁMÁNOK — A KURUZSLÓK

¹ A sámán a legkiválóbb javas volt, a szertartással élő bűvtárgyi ember, és a központi személy minden evolúciós vallási hagyományban. Számos népcsoportnál a sámán magasabb rangban állt, mint a harcifőnök, s ez is jelezte az egyháznak az állam fölé kerekedésének kezdetét. A sámán néha papként, sőt papkirályként működött. A későbbi törzsek némelyikében megvoltak mind a korábbi sámán-javasok (látnokok), mind pedig a később megjelenő sámán-papok. És sok esetben a sámáni hivatal öröklődött.

² Lévéen, hogy a régi időkben bármilyen rendellenes dolgot szellemi megszállottságnak tulajdonítottak, ezért bármiféle szembetűnő elmebeli vagy testi rendellenesség már elég volt ahhoz, hogy valakiből javas ember váljon. Az ilyen emberek közül sokan rángógörcsben szenvedők voltak, sok nő pedig az önuralom kóros hiányától szenvedett, és e két fajta rengeteg ősi ihletettségre, valamint szellemi és

ördögi megszállottságra magyarázat volt. E legkorábbi papok közül elég sokan tartoztak az emberek azon csoportjába, melyet azóta tébolyodottnak neveznek.

³ Bár kisebb jelentőségű ügyekben esetleg megtévesztették az embereket, azért a sámánok nagy többsége hitt a maguk szellemi megszállottságában. A révületbe vagy kataléptikus merevségbe esni képes nők nagyhatalmú sámánokká váltak; később az ilyen nőkből látnokok és szellemközvetítők lettek. A kataléptikus révületekkel rendszerint együtt jártak a holtak kísérteteivel való állítólagos kapcsolatteremtések. Sok női sámán egyúttal képzett táncos is volt.

⁴ De nem minden sámán volt önámító; sokuk agyafúrt és ügyes szélhámosként működött. A hivatás fejlődésével a tanonctól megkövetelték, hogy tíz éven át nélkülözés és önmegtartóztatás közepette inaskodjon ahhoz, hogy méltóvá váljon a javas emberi hivatáshoz. A sámánok a hivatásukra jellemző öltözködésformát és sejtelmes viselkedésformát alakítottak ki. Gyakran éltek kábítószerekkel bizonyos fizikai állapotok előidézéséhez, mellyel a törzsbéli társaikra akartak mély benyomást tenni és el akarták ámítani őket. A bűvészmutatványokat az együgyű nép természetfeletlinek tartotta, és a hasbeszélést is a ravasz papok használták először. A régi korok sok sámánja akaratlanul is delejes állapotba esett; mások maguk idézték elő a delejes állapotot azért, hogy hosszasan a köldökükre meredtek.

⁵ Bár sokan folyamodtak ilyen fortélyokhoz és furfangokhoz, a fajtájuk hírneve végül is látszólag töretlen maradt. Amikor egy sámán nem tudott eleget tenni a kötelezettségének, ha nem tudott előállni valamilyen hihető mentséggel, vagy lefokozták vagy megölték. Így az őszinte sámánok hamar eltűntek; csak az agyafúrt színészkedők maradtak meg.

⁶ A sámánhit kivette a törzsi ügyek kizárólagos irányítását az öregek és az erősek kezéből és átadta a ravaszok, az okosak és az előrelátók kezébe.

2. SÁMÁNSZOKÁSOK

¹ A szellemidézés igen aprólékos és nagyon bonyolult eljárás volt, ami azokhoz a mai egyházi szertartásokhoz hasonlítható, melyeket ősi nyelven vezetnek. Az emberi faj már nagyon korán kereste az emberfeletti segítséget, a *kinyilatkoztatást*; és az emberek elhitték, hogy a sámán ténylegesen ilyen kinyilatkoztatásokat kap. Bár a sámán a munkájában felhasználta a nagy meggyőző erejét, ez csaknem mindig ellenható sugalmazás volt; csak a legújabb időkben kezdték alkalmazni az együttható sugalmazás módszerét. A hivatásuk fejlődésének korai szakaszában a sámánok olyan területekre kezdtek szakosodni, mint az esőcsinálás, a gyógyítás és a bűneset-felderítés. A sámán-javas fő foglalatossága azonban nem a betegségek gyógyítása volt; hanem inkább az, hogy megismerje és szabályozza az életet kísérő veszélyeket.

² Az ősi fekete varázslatot, mind a vallási, mind a világi változatát, akkor nevezték fehér varázslatnak, ha azt papok, látnokok, sámánok vagy javasok hajtották végre. A fekete varázslattal élöket boszorkánymestereknek, varázstevőknek, varázslóknak, boszorkányoknak, rontástevő embereknek, halottidézőknek, szellemidézőknek és jóvendőmondóknak hívták. Az idők során a természetfelettel való minden ilyen kapcsolatot boszorkánysággként vagy sámánkodásként soroltak be.

³ A boszorkányság körébe tartozott a korábbi, rendelkezéses és el nem ismert szellemek által végrehajtott *varázslat*; a sámánkodásnak a törzs rendes szellemei és elismert istenei által véghezvitt *csodákhoz* volt köze. Később a boszorkányt az ördöggel társították, és ezzel már elő is volt készítve a terep a számos, viszonylag újabb keletű vallási türelmetlenség megnyilvánulásához. A boszorkányság számos fejletlen törzsnél vallás volt.

⁴ A sámánok nagyon is hittek a véletlen szerepében a szellemek akarátának kinyilatkoztatása kapcsán; gyakran vetettek sorsot a döntéshozatalhoz. A sorsvetés ezen irányzatának mai továbbélését nem csak a számos szerencsés-játék, hanem a jól ismert „kiszámoló” versikék is mutatják. Egykor a kiszámolt személynek meg kellett halnia; ma némely gyermekjátékban ő csak *képletesen* hal meg. Ami az ősembernek komoly dolog volt, az a mai gyermek játékában maradt fenn.

⁵ A javas emberek erősen bíztak az előjelekben és a baljóslatú jelekben, mint amilyen az is, hogy „és mikor a szederfák tetején indulásnak zaját fogod hallani, akkor indulj meg”. A sámánok a faj történelme során már nagyon korán a csillagok felé fordították a figyelmüket. A kezdetleges csillagjósolás világszerte elterjedt hiedelem és gyakorlat volt; az álomfejtés szintén széles körben elterjedt. Mindezt hamarosan követte azoknak a heves vérmérsékletű sámánnőknek a megjelenése, akik azt állították magukról, hogy képesek kapcsolatba lépni a holtak szellemeivel.

⁶ Az esőcsinálók vagy időjárás-sámánok az ősi eredetük ellenére korszakokon át fennmaradtak. A komoly szárazság halálos csapást jelentett a korai gazdálkodóknak; az időjárás szabályozása sok ősi varázslás tárgya volt. A polgárosodott ember még mindig a beszélgetés mindennapos tárgykörévé teszi az időjárást. A régi idők népei mind hittek a sámánnak az esőcsinálásra való erejében, de szokás volt megölni őt, amennyiben kudarcot vallott, hacsak nem tudott valamilyen hihető mentséget előadni a kudarcra.

⁷ A cézárok újra és újra elűzték a csillagjósokat, de azok mindegyre visszatértek, mert a nép hitt a hatalmukban. Nem lehetett kiszorítani őket, és a nyugati egyház és állam vezetői még a Krisztus utáni tizenhatodik században is a csillagjósolás pártfogói voltak. Értelmesnek tartott emberek ezrei még mindig hiszik, hogy az ember valamely szerencsés vagy szerencsétlen csillagzat alatt születik; hogy az égitestek együttállása meghatározza a különböző földi események kimenetelét. A hiszékeny emberek még mindig jóvendőmondókhöz járnak.

⁸ A görögök hittek a rejtett értelmű tanács hatásosságában, a kínaiak varázslást alkalmaztak a démonok elleni védekezéséppen, a sámánizmus virágzott Indiában, és még mindig nyíltan folyik Közép-Ázsiában. A világ nagy részén e gyakorlattal csak nemrégiben hagytak fel.

⁹ Minduntalan igazi látnokok és tanítók léptek fel, hogy leleplezzék a sámánizmust és lerántásukról a leplet. Még az eltűnő vörös embernek is volt egy látnoka az elmúlt száz évben, a sóni Tenskwatawa, aki előre jelezte az 1806-os napfogyatkozást és leleplezte a fehér ember által elkövetett bűnöket. Sok igazi tanító tűnt fel a különböző törzseknel és emberfajtaéknál az evolúciós történelem hosszú korszakai során. És továbbra is fel fognak tűnni, hogy kihívást jelentsenek bármely korszak ama sámánjai és papjai számára, akik ellenállnak az oktatás általánossá tételének és akik a tudományos haladás akadályozására törekednek.

¹⁰ A régi idők sámánjai sokféleképpen és körmönfont módszerekkel alapozták meg a hírnevüket úgy, mint az Isten hangjai és a gondviselés őrei. Vízrel hintették meg az újszülöttet és nevet adtak neki; a fiúgyermekeket körülméztették. Ők vezettek le minden temetési szertartást és ők tették a megfelelő nyilatkozatot arról, hogy a halott épségben megérkezett a szellemföldre.

¹¹ A sámánpapok és sámán-javasok gyakran nagyon meggazdagodtak a különféle díjak gyűjtögetése révén, melyek látszólag a szellemeknek szánt felajánlások voltak. Nemritkán a sámán gyakorlatilag az egész törzs vagyonát begyűjtötte. Egy tehetős ember halálakor szokás volt a vagyonát egyenlően megosztani a sámánnak járó részre és valamilyen közcélra vagy jótékony célra szánt részre. E szokás még mindig él Tibet egyes részein, ahol a férfinépeség fele a nem termelő osztályba tartozik.

¹² A sámánok jól öltöztek és rendszerint több feleségük volt; ők voltak az eredeti főnemesség, akik mentesültek mindenféle törzsi megszorítás alól. Gyakorta silány elmével és hitvány erkölcsökkel rendelkeztek. A vetélytársaikat azáltal nyomták el, hogy boszorkányoknak vagy boszorkánymestereknek bélyegezték őket és nagyon gyakran olyan befolyásra és hatalomra tettek szert, hogy képesek voltak a főnökök vagy királyok fölébe is kerekedni.

¹³ Az ősember úgy tekintett a sámánra, mint szükséges rosszra; félte őt, de nem szerette. Az ősember elismerte a tudást; tisztelte és jutalmazta a bölcsességet. A sámán többnyire szélhámos volt, de a sámánizmus tisztelete jól mutatja, hogy az emberek milyen sokra értékelték a bölcsességet a faj evolúciója során.

3. A BETEGSÉGRŐL ÉS A HALÁLRAÓL ALKOTOTT SÁMÁNFELFOGÁS

¹ Léven, hogy az ősember úgy tekintett magára és az anyagi környezetére, mint amely közvetlenül válaszol a kísértetek szeszélyeire és a szellemek pillanatnyi kedvére, nincs mit csodálkozni azon, hogy a vallása oly kizárólagosan az anyagi dolgokra irányult. A mai ember szembenéz az anyagi problémáival; felismeri, hogy az anyag válaszol

az elme szakszerű beavatkozására. Az ősember hasonlóképpen vágyott az élet és a fizikai területek energiáinak a módosítására, sőt szabályozására; és lévén, hogy a mindenségrendre vonatkozó korlátozott tudása arra vezette, hogy higgyen abban, hogy a kísértetek, a szellemek és az istenek személyesen és közvetlenül is érdekeltek az élet és az anyag mélyreható szabályozásában, következetesen arra törekedett, hogy megnyerje magának ezen emberfeletti közvetítők kegyét és támogatását.

² Ennek tükrében az ősi tiszteletfajták sok megmagyarázhatatlan és értelmetlen eleme érthetővé válik. A tiszteletszertartások jelentették azt a törekvést, hogy az ősember szabályozhassa azt az anyagi világot, melyben ő maga is benne van. És sok erőfeszítést tett az élet meghosszabbítása és az egészség megőrzése érdekében. Lévén, hogy minden betegséget és magát a halált is eredetileg szellemjelenségnek tekintették, elkerülhetetlen volt, hogy a sámánok, miközben javasokként és papokként működtek, ne dolgozzanak orvosokként és sebészekként is.

³ Az ősemberi elmét talán hátráltatták a ténybeli hiányosságok, de azért teljes mértékben következtető volt. Amikor a gondolkodó emberek a betegséget és a halált látják, hozzáfognak, hogy meghatározzák e csapások okait, és attól függően, hogy mire jöttek rá, a sámánok és a tudósok a csapásokkal kapcsolatban a következő elméleteket állították fel:

⁴ 1. *Kísértetek — közvetlen szellemhatások.* A betegség és a halál magyarázatára kialakított első feltevés az volt, hogy a betegséget szellemek okozzák azáltal, hogy a lelket kicsalogatják a test-ből; ha a lélek nem tud visszatérni, a halál bekövetkezik. Az ősök olyannyira félték a betegséget okozó kísértetek rosszakaratú beavatkozásától, hogy a szenvedő egyéneket gyakran élelem és víz nélkül magukra hagytak. Függetlenül attól, hogy e hiedelmek mennyire tévesek voltak, hatékonyan elszigetelték a szenvedő egyedeket és megelőzték a fertőző betegség terjedését.

⁵ ¶ 2. *Erőszak — nyilvánvaló okok.* Némely baleset és haláleset okait olyan könnyű volt azonosítani, hogy már korán kivették azokat a kísértetműködés tárgyköréből. A háborúban, az állatokkal vívott küzdelmek során és az egyéb, könnyen azonosítható erőktől szerzett halálos és nem halálos sérüléseket természetes eseteknek tekintették. De sokáig hitték, hogy a szellemek a felelősek a még ilyen „természetes” okú sebek lassú gyógyulásért vagy elfertőződéséért is. Ha megfigyelhető természetes erőt nem tudtak felfedezni, akkor még mindig a szellemkísérteteket tartották felelősnek a betegségért és a halálért.

⁶ Ma Afrikában és másutt is vannak olyan fejletlen népek, melyek mindig megölnek valakit, ha valamilyen nem erőszakos haláleset történik. A javasaik jelölik meg a bűnös feleket. Ha egy anya belehal a szülésbe, akkor a gyermeket nyomban megfojtják — életért életet.

⁷ ¶ 3. *Varázslat — az ellenségek befolyása.* Sok betegséget tulajdonítottak a megigézésnek, a szemmel verésnek és jelzőj varázserejének. Egykor valóban veszélyes dolog

volt ujjal mutatni valakire; a mutogatást még ma is illetlenségnek tekintik. Olyan esetekben, amikor a betegség vagy a halál oka tisztázatlan volt, az ősök egyfajta hivatalos halottszemlét tartottak, felboncolták a holttestet, és az alapján határozták meg a halál okát, amit találtak; ha nem találtak semmit, akkor a halálesetet boszorkányságnak tekintették, ami pedig a felelős boszorkány kivégzését tette szükségessé. Ezek az ősi halottszemlék számos boszorkánynak hitt személy életét mentették meg. Némelyek körében az volt a hiedelem, hogy a törzs valamely tagja a saját boszorkánysága következtében is elpusztulhat, amikor is senkit sem vádoltak meg az illető halálával.

⁸ ¶ 4. *Bűn — a tabu megszegéséért járó büntetés.* A viszonylag újabb időkben az hiszik az emberek, hogy a betegség a személyes vagy faji bűnért való büntetés. A fejlődés e szintjén áthaladó népek körében az az uralkodó nézet, hogy az ember nem szenvedhet, hacsak meg nem sértett egy tabut. Az is jellegzetesen ilyen hiedelem, hogy a betegséget és a szenvedést úgy tekintik, mint a „Mindenhatónak a bennük lévő nyilait”. A kínaiak és a mezopotámiaiak sokáig úgy tekintették a betegséget, mint a rossz démonok cselekedetét, bár a káldok a csillagokat is okolták a szenvedésért. A betegségeknek, mint az isteni harag következményének ezen elmélete sok, állítólag polgárosodott urantiai népcsoportnál még mindig általános.

⁹ ¶ 5. *Természetes okok.* Az emberiség nagyon lassan ismerte meg az ok és a következmény összefüggésének anyagi titkait az energia, az anyag és az élet területén. Az ádámszoni tanításokat megőrző görögök az elsők között ismerték fel, hogy minden betegségnek természetes okai vannak. A tudományos korszak lassan, de biztosan megsemmisíti az embernek a betegségről és a halálról alkotott ősrégi elméleteit. A láz volt az egyike azoknak a gyengeségeknek, melyeket elsőként emeltek ki e természetfeletti rendellenességek köréből, és a tudományos korszak fokozatosan letépte az emberi elmét oly sokáig lekötő tudatlanság láncait. Az öregség és a fertőzés megértése fokozatosan eltörli az embernek a kísértetekkel, szellemekkel és istenekkel kapcsolatos azon félelmeit, miszerint ők a személyes elkövetői az emberi gyötrelmeknek és a halandói szenvedésnek.

¹⁰ ¶ Az evolúció mindig eléri a célját: Eltörli az embert az ismeretlentől való babonás félelemmel és a nem láthatótól való rettegéssel, mely az istenkép állványzata. És miután tanúja volt az Istenség magasabb szintű megértése születésének, a kinyilatkoztatás összehangoló hatásán keresztül ugyanezen evolúciós eljárás biztosan mozgásba hozza azokat a gondolati erőket, melyek kérelhetetlenül lebontják azt az állványzatot, mely már betöltötte a szerepét.

4. A GYÓGYÍTÁS A SÁMÁNOK GYAKORLATÁBAN

¹ Az ősemberek egész élete megelőző jellegű volt; a valóságuk nem kis mértékben a betegség megelőzésének módszere volt. És függetlenül az elméleteik téves voltától, buz-

gón alkalmazták is azokat; feltétlenül hittek a gyógyítási módszereikben, és az már önmagában is erős orvosság.

² ¶ Az a hit, mely ezen ősi sámánok valamelyikének a tudatlan segédkezése folytán megkövetelte a jobbulást, végül is nem különbözött lényegesen attól a hittől, mely ahhoz szükséges, hogy a sámán ama későbbi követőjének kezétől való gyógyulás megtapasztalható legyen, aki a gyógyítás nem tudományos módjával foglalkozik.

³ ¶ A fejletlenebb törzsek nagyon féltek a betegektől, és hosszú időn át gondosan kerülték, szégyenletesen elhanyagolták őket. Az emberiség terén nagy előrelépést jelentett, amikor a sámánkodás fejlődése a betegségek kezelésébe beleegyező papokat és javasokat hozott elő. Később az lett a szokás, hogy az egész nemzetség betódult a betegszobába, hogy segítsen a sámánnak üvöltéssel elzavarni a betegséget okozó kísérteteket. Nem volt szokatlan dolog, hogy a nő lett a betegséget meghatározó sámán, míg a férfi a gyógykezelésben segédkezett. A betegség megállapításának szokásos módszere volt valamely állat beleinek a vizsgálata.

⁴ Kezelték a betegséget egyhangú énekléssel, üvöltéssel, kézzel, a kezelendő személyre való ráfújással és számos egyéb módon is. Később széles körben elterjedt a templombeli alvás, mely alatt a feltételezett gyógyulás végbement. A javasok végül megpróbálkoztak a templomi alvással összefüggésben a tényleges műtéttel is; az első művi beavatkozások közé tartozott a koponyalékelés, mely révén a felfájást okozó szellem eltávozhatott. A sámánok megtanulták ellátni a töréseket és a ficamokat, megnyitni a keléseket és a tályogokat; a sámán nők szakavatott bábák lettek.

⁵ Mindennapos gyógykezelési mód volt az, hogy valamilyen varázserejű dolgot dörzsöltek hozzá a fertőzött vagy beteg testrészhez, a tárgyat eldobták, s a feltételezett gyógyulás bekövetkezett. Ha valaki véletlenül felszedte az eldobott bűvös tárgyat, akkor az a hiedelem szerint nyomban elkapta a fertőzést vagy a betegséget. Hosszú időbe telt, míg gyógynövényeket és egyéb valódi orvosságokat kezdtek használni. A test dögönyözése a ráolvasással, a szellemnek a testből való kidörzsölésével együtt fejlődött, és azt a gyógyszernek a testbe való bedörzsölésével való kísérletezés előzte meg, pont úgy, ahogy a mai emberek a bőrbe dörzsölik a híg kenőcsöket. Az érintett testrészek köpölyözését és leszívását, valamint az érvágást értékes segítségnek tartották a betegséget okozó szellemtől való megszabadulásban.

⁶ Lévéen, hogy a víz erős bűvtárgy volt, számos betegség kezelésében használták. Hosszú időn keresztül azt hitték, hogy a betegséget okozó szellem izzadással eltávolítható. A gőzfürdőket nagyra tartották; a természetes hőforrások mint kezdetleges gyógyhelyek hamarosan népszerűvé váltak. Az ősember felfedezte, hogy a hő csökkenti a fájdalmat; használta a napfényt, az állatokból kivett szerveket, a forró agyagot és a felforrósított köveket, s e módszerek közül sokat még ma is alkalmaznak. Az ütemet a szellemek

befolyásolásához használták; a tam-tam általánosan jelen volt.

⁷ Némely nép úgy gondolta, hogy a betegséget a szellemek és az állatok közötti kártékony összeesküvés okozza. Ebből eredt az a hiedelem, hogy minden állat okozta betegségre létezik valamilyen növényi gyógyszer. A vörös emberek különösen elmerültek az általános gyógyhatású növények tiszteletében; mindig egy csepp vért cseppentettek a lyukba, miután a növény gyökerét a földből kihúzták.

⁸ A böjtölést, a szabott étrendet és a bőrizgatást gyakorta alkalmazták gyógymódként. Nagyra tartották az emberi váladékokat, melyeknek nagy varázserőt tulajdonítottak; a vér és a vizelet a legelső orvosságok közé tartozott és hamarosan gyökerekkel és különféle sókkal javították fel azokat. A sámánok hitték, hogy a betegséget okozó szellemek a kellemetlen szagú és rossz ízű orvosságok révén kiűzhetők a testből. A hajtás már nagyon korán bevett gyógymód lett, és a nyers kakaó és a kinin jelentőségének felismerése a legkorábbi gyógyszerészeti felfedezések közé tartozott.

⁹ A görögök voltak az elsők, akik a betegek kezelésére valóban értelmes módszereket dolgoztak ki. A görögök és az egyiptomiak egyaránt az Eufrátesz-völgyből szereztek az orvosi ismereteiket. A sebek gyógyításában az olaj és a bor már nagyon korán elterjedt; a ricinusolajat és a mákonyt a sumérok használták. Ezen ősi és hatásos titkos orvosságok közül sok elveszítette az erejét, amint ismertté vált; a titokzatosság mindig is lényeges volt a megtévesztés és a babonáság sikeres gyakorlásához. Csakis a tények és az igazság keresi a megértés teljes fényét és örvend a tudományos kutatás világosságának és felvilágosító hatásának.

5. PAPOK ÉS SZERTARTÁSOK

¹ A szertartás lényege a végrehajtás tökéletességében rejlik; a vadaknál a szertartásos szokást tökéletes pontossággal kell gyakorolni. A szertartás csakis az eljárás megfelelő kivitelezése esetén bír kényszerítő erővel a szellemekre. Ha az eljárás nem tökéletes, az csak az istenek dühét és neheztelését váltja ki. Ezért, mivel az ember lassan fejlődő elméje felfogta, hogy a *szertartás kivitelezési módja* meghatározó a hatásosság szempontjából, elkerülhetetlen volt, hogy a korai sámánok előbb vagy utóbb olyan papsággá alakuljanak, mely jól fel van készítve a szertartás aprólékos gonddal való gyakorlására. És évtizedredek át szertartásos eljárások végtelen sora akadályozta a társadalmat és sújtotta átokkal a polgárosodott viszonyokat, jelentett elviselhetetlen terhet az élet minden területén, minden faji vállalkozásban.

² A szertartás a megszentelő szokás eljárása; a szertartás hitregéket teremt és tart fenn, valamint hozzájárul a társadalmi és vallási szokások megőrzéséhez. És viszont, a szertartást magát a hitregék is teremtették. A szertartások gyakran először társadalmiak, később gazdaságivá válnak és végül megkapják a vallási szertartás szentségét és méltóságát. A szertartás a gyakorlatban lehet személyes vagy csoportos — vagy mindkettő — ahogy jól mutatja azt az ima, a tánc és a színjáték.

³ A szavak a szertartás részévé válnak, mint az olyan szavak használata is, mint az ámen és a szela. A szentségtörés, az istenkáromlás a szent nevek korábbi szertartásos ismétlésének lealjasítását jelentik. A szent helyekhez való elzarándokolás nagyon ősi szertartás. A szertartás ez után a testi és a lelki megtisztulás és a megszentelés kifinomult szertartásaivá nőtte ki magát. Az ősi titkos törzsi társaságok beavatási szertartásai a valóságban durva vallási szertartásos szokások voltak. A régi idők rejtelemimádásának áhítati eljárása pusztán a felhalmozódott vallási szertartás hosszúra nyúlt előadása volt. A megszokott eljárás végül a társadalmi szertartások és vallási istentiszteletek mai fajtáivá fejlődött, olyan szertartásokká, melyek magukba foglalják az imádkozást, az éneklést, a felelgetős felolvasást, valamint a szellemi áhítat más egyéni és csoportos formáit.

⁴ ¶ A papok a sámánoktól a mindent tudónak hitt bölcséken, jövendőmondókon, dalnokokon, táncosokon, időjósokon, a kegyeleti tárgyak őrzőin, a templomörökön és az események megjósolói keresztül való fejlődés során emelkedtek fel a vallásos imádat tényleges vezetőinek rangjára. Végül a hivatal örökölhetővé vált; állandó papi kaszt jött létre.

⁵ A vallás fejlődésével a papok a saját tehetségük, illetőleg különleges hajlamaik szerint szakosodtak. Némelyek előéneklők, mások imádkozóvá, megint mások áldozók-

ká lettek; később megjelentek a szónokok — a tanhirdetők. És mihelyt a vallás intézményesült, e papok azt állították, hogy „náluk a mennynek kulcsai”.

⁶ A papok mindig is törekedtek arra, hogy mély benyomást tegyenek az egyszerű népre és félelemmel vegyes tiszteletet keltsenek benne azáltal, hogy a vallási szertartást valamilyen idegen nyelven tartották és különféle testtartásokat vettek fel annak érdekében, hogy megtévesszék az imádókat abból a célból, hogy a maguk ájzatosságát és fennhatóságát erősítsék. Mindebben az a nagy veszély, hogy a szertartás elkezd felváltani a vallást.

⁷ A papság sokat tett a tudományos fejlődés késleltetése és a szellemi haladás akadályozása érdekében, azonban hozzájárult a polgárosodott viszonyok megszilárdulásához és bizonyos mértékben a műveltségbeli gyarapodáshoz is. De sok mai pap többé már nem működik az Isten-imáadás szertartásának vezetőjeként, hanem a figyelmét az istentannak — az Isten meghatározására irányuló kísérletnek — szenteli.

⁸ Nem lehet tagadni, hogy a papok valóságos nyugót jelentettek az emberi csoportoknak, de az igazi vallási vezetők felbecsülhetetlen értékkel bírtak azáltal, hogy mutatták az utat a felsőbb és jobb valóságok felé.

⁹ [Közreadta egy nebadoni Melkizedek.]